**SORTLAND KOMMUNE**

| | |
|---|---|
| Arkivsaknr.: | 26/4563 |
| Dok.nr: | 26/32402 |
| Arkiv: | FA |
| Saksbehandler: | Bente Trygstad |
| Dato: | 22.10.2026 |

# Orienteringssak - Kvalitetsmelding for skole og barnehage 2026

| Utvalgssaksnr. | Utvalg | Møtedato |
|---|---|---|
| O - | Driftsutvalget | |
| O - | Formannskapet | |
| O - | Kommunestyret | |

**KOMMUNEDIREKTØRENS INNSTILLING**

1. Kommunestyret tar Kvalitetsmeldingen 2026 for barnehage og grunnskole og ungdommenes innspill fra workshopen 4. november 2026 til orientering.
2. Kommunestyret slutter seg til at det videre kvalitetsarbeidet særlig rettes mot grunnleggende ferdigheter, inkluderende lærings- og oppvekstmiljøer, tidlig innsats og gode overganger, kompetanse og rekruttering samt bærekraftig organisering av oppvekstsjenestene.
3. Ungdommenes innspill om praktisk og variert undervisning, tydelige forklaringer, tilgjengelig hjelp, læringsfremmende tilbakemeldinger og arbeidsro inngår i grunnlaget for videre kvalitetsutvikling.
4. Prioriteringene følges opp gjennom kommunens plan-, budsjett- og rapporteringsprosesser og i arbeidet med ny kommunedelplan for oppvekst.

**Nye opplysninger**

**KORT BESKRIVELSE AV SAKEN**

Kvalitetsmeldingen gir et samlet kunnskapsgrunnlag om kvalitet, utviklingstrekk og utfordringer i Sortland kommunes barnehager og skoler. Meldingen viser sterke relasjonelle kvaliteter og høy trivsel i barnehagene, systematisk arbeid med tidlig innsats og profesjonsutvikling og flere positive utviklingstrekk i skolene. Samtidig peker resultatene på behov for forsterket innsats knyttet til grunnleggende ferdigheter, læringsmiljø, motivasjon, medvirkning og mobbing.

Som oppfølging av kommunestyrets vedtak 22. juni 2026 er ungdommenes egne erfaringer og perspektiver innhentet gjennom en workshop 4. november 2026. Tolv ungdommer fra Ungdomsrådet og elevrådet ved Sortland ungdomsskole deltok. Ungdommene fremhevet særlig praktisk og variert undervisning, tydelige forklaringer, hjelp når de trenger det, læringsfremmende tilbakemeldinger og arbeidsro. De ønsket også at politikerne besøker skolene og undervisningen for å få bedre innblikk i skolehverdagen.

Innspillene supplerer kvalitetsmeldingens øvrige kunnskapsgrunnlag og gir retning for videre arbeid med undervisning, læringsmiljø og elevmedvirkning.

Oppvekstsektoren står samtidig overfor et langsiktig omstillingsbehov som følge av færre barn og unge, strammere økonomiske rammer, økende kompleksitet i hjelpebehovene og utfordringer med å rekruttere og beholde kvalifiserte medarbeidere. Kommunedirektøren vurderer at innsatsen må konsentreres om tiltak med dokumentert eller godt begrunnet forventet betydning for barns og elevers læring, trivsel, tilhørighet og deltakelse.

**FAKTA I SAKEN**

Kvalitetsmeldingen er en sentral del av kommunens helhetlige kvalitetssystem. Den skal gi folkevalgte og administrasjonen grunnlag for å følge utviklingen, vurdere måloppnåelse og prioritere videre kvalitetsarbeid. Meldingen bygger på nasjonale og lokale resultater, egenvurderinger, kvalitetsdialoger og erfaringer fra utviklingsarbeidet i barnehager og skoler.

Arbeidet er forankret i barnehageloven med rammeplan, opplæringsloven, læreplanverket, rammeplan for SFO og kommunens plan- og kvalitetssystem. Kvalitet vurderes som strukturkvalitet, prosesskvalitet og resultatkvalitet. Resultatene må derfor tolkes sammen med kunnskap om bemanning, kompetanse, rammevilkår, pedagogisk praksis og lokale forutsetninger.

Kommunestyret vedtok 22. juni 2026 å involvere Ungdomsrådet for å få frem elevenes egne erfaringer og perspektiver på læringsmiljø og læring i skolen. Bakgrunnen var bekymring for utviklingen i grunnleggende ferdigheter og læringsresultater, lav motivasjon, redusert trivsel og høy forekomst av mobbing. Bestillingen er fulgt opp gjennom en workshop med deltakere fra Ungdomsrådet og elevrådet ved Sortland ungdomsskole. Oppsummeringen inngår som et supplerende kunnskapsgrunnlag i denne saken.

Kvalitetsmeldingen markerer samtidig overgangen fra Kommunedelplan for kvalitet i barnehage og skole (KIBS) til ny kommunedelplan for oppvekst. Erfaringene fra KIBS, partnerskapet med OsloMet og Laget rundt barnet gir et viktig grunnlag for den videre retningen.

**Hovedfunn i Kvalitetsmeldingen 2026**

**Barnehage**

- Foreldreundersøkelsen 2026 viser særlig sterke resultater for barnets trivsel (4,6), barnets utvikling (4,6) og relasjonen mellom barn og voksne (4,5). Samlet tilfredshet er høy (4,3).
- Bemanningstetthet får lavest vurdering (3,1), selv om de kommunale barnehagene oppfyller bemanningsnormen. Rekruttering og opplevd kapasitet må derfor fortsatt følges opp.
- Hovedopptaket viste tilstrekkelig samlet kapasitet, men en geografisk ubalanse mellom etterspørsel og ledige plasser. Alle barn med lovfestet rett fikk tilbud, mens 36 søkere ikke fikk førstevalget sitt.
- Arbeidet med språk, samspill, lek, relasjonskompetanse, foreldresamarbeid og gode overganger gir et solid fundament for videre kvalitetsutvikling.

**Skole**

- Nasjonale prøver viser størst tilbakegang på 5. trinn. Sortland ligger to skalapoeng under Nordland i lesing og tre i regning. I engelsk er forskjellen ett skalapoeng. På 8. og 9. trinn er resultatene mer stabile, og progresjonen fra 8. til 9. trinn er positiv.
- En økende andel elever er på de laveste mestringsnivåene, samtidig som færre når de høyeste. Grunnskolepoengene har gått fra 43 i 2022 til 40 i 2026. Utviklingen må følges over tid og ses i sammenheng med øvrige indikatorer.
- Elevundersøkelsen viser at motivasjon, medvirkning og mestring krever målrettet oppfølging. Resultatene for 10. trinn viser en særlig bekymringsfull utvikling i mobbing og læringsmiljø.
- Bekymringsfullt skolefravær viser en gledelig nedgang, særlig på ungdomstrinnet. For å opprettholde denne utviklingen må arbeidet med tidlig identifisering, tett samarbeid med foresatte og koordinert tverrfaglig innsats videreføres.

- SFO har fått økt deltakelse etter utvidelsen av gratis kjernetid. Tilbudet er en viktig inkluderingsarena, men bemanningen er fortsatt sårbar ved høyt fravær og omfattende individuelle behov.

**Helhetlig kvalitetsarbeid**

- KIBS og samarbeidet med OsloMet har etablert en felles retning for kvalitetsutviklingen i barnehage og skole. Evalueringene viser økt kompetanse og bevissthet, men også ulik gjennomslagskraft mellom enhetene.
- Laget rundt barnet, BTI, Lavterskeltilbudet, Ungdomslosen og Sortlandshjelpa Ung styrker tidlig identifisering og samordnet oppfølging.
- Rekruttering og kompetanse er et risikoområde. Mange erfarne medarbeidere nærmer seg pensjonsalder, samtidig som behovet for spesialisert kompetanse øker. Sektoren har få søkere til lederstillinger generelt og pedagogstillinger i barnehage.
- Demografiske endringer og økonomiske rammer krever langsiktig planlegging av kapasitet, struktur, kompetanse og ressursbruk.

**Ungdommenes erfaringer og prioriteringer**

Gjennomføring og kunnskapsgrunnlag

Workshopen 4. november 2026 samlet tolv ungdommer fra 8.–10. trinn og første trinn i videregående opplæring. Deltakerne arbeidet med individuelle refleksjoner i Forms, rangering av forhold som kan fremme læring og en prioriteringsøvelse der de fordelte en tenkt økonomisk ramme på ulike skoletiltak.

Avslutningsvis oppsummerte ungdommene hva de særlig ønsket å videreformidle til politikerne. Budskapene handlet i stor grad om undervisningen og hvilken støtte elevene trenger for å forstå, delta og lære.

Workshopen gir innsikt i deltakernes erfaringer og prioriteringer. Den er ikke en representativ undersøkelse av alle elever i kommunen og gir ikke alene grunnlag for å fastslå årsakene til resultatutviklingen. En teknisk begrensning i ett av Forms-spørsmålene påvirket dessuten muligheten til å velge flere svar. Innspillene må derfor ses sammen med øvrige undersøkelser, resultater og skolenes egne vurderinger.

Praktisk, variert og engasjerende undervisning

Ungdommene fremhever at de husker bedre når de arbeider med praktiske oppgaver og undervisningen oppleves som interessant og engasjerende. Variasjon i arbeidsmåtene vurderes som viktig for læring. De beskriver at lange sekvenser der læreren snakker mye, kan gjøre det vanskelig å holde oppmerksomheten og få med seg innholdet.

Mer praktisk undervisning fikk høyeste rangering fra alle tre gruppene i rangeringsøvelsen. Utstyr til praktiske fag og praktiske læringsaktiviteter gikk også igjen i gruppenes økonomiske prioriteringer.

Tydelige forklaringer og hjelp når behovet oppstår

Ungdommene ønsker at oppgavene forklares før de skal arbeide med dem, og at de får hjelp når de står fast. De beskriver at venting på hjelp kan svekke motivasjonen. En oppfordring om å lese oppgaven på nytt er ikke alltid tilstrekkelig til å forstå hva de skal gjøre.

Ønsket om flere lærere knyttes til muligheten for tettere oppfølging og tilgjengelig støtte. Ekstra lærerressurs som gir anledning til å hjelpe en mindre gruppe, trekkes frem som et eksempel på hvordan flere kan få hjelp til å forstå og lære.

Tilbakemeldinger som støtter læring

Ungdommene etterlyser mer vekt på tilbakemeldinger og mindre ensidig oppmerksomhet om karakterer. De ønsker tilbakemeldinger på både skriftlig og muntlig arbeid, uavhengig av hvilken karakter de får. De fremhever også at det må være forståelig sammenheng mellom tilbakemeldingen og karakteren.

Deltakerne har ulike erfaringer med karakterer. Noen opplever dem som motiverende, mens andre mener at for sterkt karakterfokus hemmer læringen. Innspillene gir grunnlag for videre dialog om hvordan vurderingspraksisen kan støtte forståelse, motivasjon og utvikling.

Arbeidsro og et inkluderende skolemiljø

Støy og uro beskrives som hindringer for læring. Enkelte ungdommer knytter uro til at elever strever i undervisningen. Dette er deltakernes opplevelser og gir grunnlag for å undersøke sammenhengen mellom arbeidsro, mestring og tilgjengelig støtte nærmere.

I prioriteringsøvelsene løftet gruppene også frem miljøarbeidere, tiltak mot mobbing og utenforskap og kompetanseutvikling for lærere om motivasjon og læring. Innspillene understreker behovet for å se undervisning, klasseledelse, relasjoner og elevenes opplevelse av tilhørighet i sammenheng.

Dialog med de folkevalgte

Ungdommene uttrykker et tydelig ønske om at politikerne er mer til stede på skolene og besøker undervisningen. De ønsker at de folkevalgte får direkte innblikk i skolehverdagen og forholdene som påvirker elevenes læring

**VURDERING**

Kvalitetsmeldingen viser at Sortland kommune har et solid fundament for videre utvikling. Barnehagenes sterke relasjonskvalitet, den tverrfaglige strukturen rundt barn og unge og de etablerte profesjonsfellesskapene i skole og barnehage er sentrale styrker. Samtidig er utfordringene sammensatte og krever systematisk oppfølging over tid.

Ungdommenes innspill er et viktig supplement til kvalitetsmeldingens resultater og analyser. De konkretiserer hvordan undervisningens innhold, organisering og vurderingspraksis kan påvirke elevenes motivasjon og mulighet for mestring. Innspillene bør brukes aktivt i kvalitetsdialogene og skolenes utviklingsarbeid.

**1. Grunnleggende ferdigheter må prioriteres gjennom hele opplæringsløpet**

Utviklingen i lesing, regning og samlet læringsutbytte tilsier at innsatsen må styrkes fra begynneropplæringen og gjennom hele grunnskolen. En felles leseplan for Sortlandsskolen, intensiv opplæring på 1.–4. trinn, skolebibliotekordningen og analyse- og utviklingsarbeidet i samarbeid med OsloMet er sentrale virkemidler.

Ungdommenes beskrivelser av behovet for tydelige forklaringer og hjelp til å forstå oppgaver er relevante for dette arbeidet. Skolene må støtte elevene i å forstå faglige begreper, tekster og oppgaver og gi veiledning som hjelper dem videre når de står fast.

Tiltakene må følges opp med tydelige forventninger, lokal resultatoppfølging og støtte til skolene i å omsette kunnskap til undervisningspraksis.

**2. Undervisning, vurdering og elevmedvirkning må utvikles i sammenheng**

Ungdommene etterspør praktisk og variert undervisning og oppgaver som engasjerer. Kommunedirektøren vurderer at disse innspillene bør inngå i profesjonsfellesskapenes arbeid med undervisningskvalitet. Arbeidsmåtene må knyttes til tydelige læringsmål og gi elevene mulighet til å forstå, øve, utforske og bruke kunnskapen.

Ungdommenes erfaringer med karakterer og tilbakemeldinger viser også behov for å undersøke hvordan vurderingspraksisen støtter læring. Elevene må forstå hva de mestrer, hva de skal arbeide videre med, og hvordan de kan utvikle seg.

Ønsket om flere lærere må ses i sammenheng med behovet for tilgjengelig hjelp og tettere oppfølging. Skolene bør undersøke hvordan undervisningen og eksisterende ressurser kan organiseres for å møte disse behovene. Eventuelle behov for økte ressurser må vurderes gjennom ordinære plan- og budsjettprosesser.

Elevene bør involveres i å konkretisere utfordringer, prøve ut forbedringer og vurdere hvordan endringene fungerer.

**3. Læringsmiljø, tilhørighet, motivasjon og skolefravær må ses i sammenheng**

Lav motivasjon, svak opplevelse av medvirkning og mestring, mobbing og skolefravær er sammensatte utfordringer. De må møtes gjennom fellesskapende pedagogikk, relasjonsarbeid, god klasseledelse, elevmedvirkning og tidlig oppfølging.

Ungdommenes beskrivelser av støy, uro og venting på hjelp understreker betydningen av et læringsmiljø der elevene får støtte til å delta i undervisningen. Arbeidet med arbeidsro må derfor ses sammen med undervisningens innhold, tydelige forventninger og oppfølgingen av elever som strever.

Skolenes ressursteam, PP-tjenesten, Sortlandshjelpa Ung og Ungdomslosen er viktige støttestrukturer. Kvalitet og systematikk i oppfølgingen må bli mer ensartet mellom skolene. Den positive utviklingen i skolefravær må følges opp gjennom fortsatt nærværsarbeid.

**4. Tidlig innsats må være både pedagogisk og tverrfaglig**

Tidlig innsats skal først og fremst styrke kvaliteten i det ordinære tilbudet, samtidig som barn og unge med behov for ekstra støtte får rask og koordinert hjelp.

Kommunedirektøren vurderer at videreutviklingen av Laget rundt barnet og BTI må kombineres med høy handlingskompetanse hos ansatte som møter barna daglig. Arbeidet må omfatte språk, samspill, lek, læring og gode overganger gjennom hele oppvekstløpet.

**5. Kompetanse og gjennomføringsevne er avgjørende**

Kvalitetsutvikling gir varig effekt når arbeidet følges opp over tid i stabile profesjonsfellesskap. Rekruttering, videreutdanning, veiledning av nyutdannede og attraktive fagnettverk må ses i sammenheng.

Samarbeidet med OsloMet og regionale profesjonsfellesskap bør brukes målrettet mot dokumenterte lokale behov. Ungdommenes innspill gir relevante temaer for praksisnær kompetanseutvikling, særlig innen variert undervisning, vurderingspraksis, klasseledelse og støtte til elevenes motivasjon og mestring.

Utviklingsarbeidet må omfatte utprøving i praksis og vurdering av hvordan endringene virker for barna og elevene.

**6. Kvalitet og bærekraft må vurderes samlet**

Færre barn, geografisk skjev etterspørsel, økende hjelpebehov og begrensede økonomiske rammer utfordrer dagens organisering. Den pågående barnehage- og skolestrukturutredningen blir derfor viktig.

Framtidige valg må ivareta kvalitet, likeverd, kompetanse, hensiktsmessige fysiske rammer og god ressursutnyttelse. Politiske prioriteringer må bygge på et langsiktig kunnskapsgrunnlag og ses i sammenheng med kommunens økonomiske handlingsrom.

Ungdommenes ønske om skolebesøk fra politikerne bør følges opp gjennom tilrettelagte besøk og dialog med elever og ansatte. Dette kan gi de folkevalgte bedre innsikt i skolehverdagen og styrke grunnlaget for videre prioriteringer.

**Prioriteringer i det videre arbeidet**

| Prioritet | Retning for oppfølging |
|---|---|
| Grunnleggende ferdigheter | Følge opp felles leseplan 1.–10. trinn, styrket begynneropplæring, intensiv opplæring, skolebibliotek og økt læreplanforståelse i norsk og matematikk. |

| | |
|---|---|
| Undervisning og vurdering | Utvikle praktisk og variert undervisning, tydelige forklaringer, tilgjengelig hjelp og tilbakemeldinger som støtter videre læring. Bruke ungdommenes innspill i profesjonsfellesskapene og kvalitetsdialogene. |
| Inkluderende lærings- og oppvekstmiljøer | Styrke fellesskapende pedagogikk, relasjoner, klasseledelse, arbeidsro, forebygging av mobbing og oppfølging av skolefravær. |
| Tidlig innsats og overganger | Videreføre Laget rundt barnet, BTI, Lavterskeltilbudet, Ungdomslosen og Sortlandshjelpa Ung, med tydelig ansvar og samordnet oppfølging. |
| Elevmedvirkning og dialog | Involvere elevene i utvikling og evaluering av tiltak. Gi tilbakemelding om oppfølgingen av workshopen og legge til rette for skolebesøk og dialog mellom folkevalgte, elever og ansatte. |
| Kompetanse | Følge opp strategisk kompetanseplan, rekruttering, kvalifisering, videreutdanning og praksisnær profesjonsutvikling. |
| Bærekraftige tjenester | Bruke strukturutredningen og planarbeidet til å vurdere kapasitet, organisering, kompetanse, lokaler og ressursbruk samlet. |
| Felles kvalitetskultur | Styrke egenvurdering, kvalitetsdialog, analysekompetanse og systematisk oppfølging fra barnehage- og skoleeier. |

**Konsekvenser for barn og unge**

Saken har stor betydning for barn og unge. Prioriteringene skal styrke et trygt og inkluderende barnehage- og skolemiljø, bedre læringsutbyttet, forebygge utenforskap og sikre tidligere og mer samordnet hjelp.Ungdomsrådet og elevrådet ved Sortland ungdomsskole har bidratt med erfaringer og forslag gjennom workshopen 4. november 2026. Medvirkningen har supplert kunnskapsgrunnlaget med ungdommenes egne vurderinger av hva som fremmer og hemmer læring. Deltakerne bør få tilbakemelding om hvordan innspillene blir vurdert, hva som følges opp, og hvordan de kan medvirke videre. Barns og elevers medvirkning skal inngå i utvikling og evaluering av tiltak og i arbeidet med ny kommunedelplan for oppvekst.

**Personalmessige forhold**

Saken gjelder behandling av Kvalitetsmeldingen 2026 og medfører i seg selv ingen nye personalmessige forpliktelser.

**Medvirkning fra Eldreråd, Råd for personer med funksjonsnedsettelse, Ungdomsråd**
Saken anses ikke som relevant for Eldrerådets virkeområde. Saken har vært til orientering i Råd for personer med funksjonsnedsettelse (se vedlegg), og til medvirkning i Ungdomsrådet. Medvirkningen fra Ungdomsrådet er innarbeidet i saksfremlegget.

**Økonomiske forhold**
Saken gjelder behandling av Kvalitetsmeldingen 2026 og ungdommenes innspill og medfører i seg selv ingen nye økonomiske forpliktelser. Flere av prioriteringene følges opp innenfor vedtatte rammer, gjennom eksisterende utviklingsarbeid eller med tidsavgrensede statlige tilskudd.

Oppfølging av ungdommenes innspill innarbeides i kvalitetsdialogene og skolenes utviklingsarbeid.

Videreføring eller oppskalering av enkelte tiltak kan få økonomiske og administrative konsekvenser. Dette gjelder blant annet skolebibliotekordningen etter prosjektperioden, kompetanse- og videreutdanningstiltak, bemanning, tilrettelegging, læremidler og utstyr til praktisk undervisning samt eventuelle tiltak som følger av barnehage- og skolestrukturutredningen. Slike konsekvenser må utredes og behandles i ordinære budsjett- og økonomiplanprosesser før det inngås varige forpliktelser.

**Folkehelse og Klima, miljø og naturforhold**
Et inkluderende og kvalitativt godt oppvekstilbud bidrar til sosial utjevning, god helse, utdanning og deltakelse i samfunns- og arbeidsliv. Tidlig innsats, grunnleggende ferdigheter og forebygging av mobbing, fravær og utenforskap er langsiktige investeringer i kommunens folkehelse og bærekraft. Ungdommenes deltakelse gir kommunen innsikt i deres hverdag og mulighet til å utvikle tiltak som bedre møter elevenes behov. Videre medvirkning og tilbakemelding om oppfølgingen kan styrke ungdommenes erfaring med demokratisk deltakelse og påvirkning.

**KONKLUSJON**

Kommunedirektøren anbefaler at kommunestyret tar Kvalitetsmeldingen 2026 og ungdommenes innspill til orientering og slutter seg til de foreslåtte prioriteringene. Kommunestyrets bestilling om å innhente ungdommenes erfaringer og perspektiver er fulgt opp gjennom workshopen 4. november 2026.

Det videre arbeidet må være langsiktig og kunnskapsbasert. Ungdommenes innspill skal inngå i utviklingen av undervisning og læringsmiljø, sammen med kvalitetsmeldingens øvrige kunnskapsgrunnlag. Oppfølgingen skal særlig styrke kvaliteten i det ordinære tilbudet, profesjonsfellesskapene og den tidlige, samordnede innsatsen rundt barn og unge.

**Vedlegg:**
Presentasjon Kvalitetsmelding Oppvekst 2026
Ungdomsrådet læring- Workshop
Ungdomsrådet Oppsummering og evaluering 04.11.26
Oppsummering Workshop 4.11.2026
Orienteringssak Rådet for personer med funksjonsnedsettelse
Kvalitetsmelding 2026 Barnehage og skole